

Radoslav DODIG

## SPOMENIK KVINTA VALERIJA IZ HARDOMILJA KOD LJUBUŠKOGA

### MONUMENTUM QUINTI VALERIE HARDOMILJE APUD LJUBUŠKI

UDK: 904:726.82 (497.6 Hardomilje)

Izvorni znanstveni članak

Primljeno: 18. 11. 2003.

Odobreno: 21. 11. 2003.

Radoslav Dodig

HR, 20350 METKOVIĆ

Gimnazija Metković, Kr. Zvonimira 12

*U radu je opisan rimski nadgrobni spomenik iz Hardomilja kod Ljubuškoga. Veteran Kvinto Valerije iz Ikonija bio je pripadnik VII. legije, koja je na području Ljubuškoga ostavila 11 spomenika. Imena s natpisa: Q. Valerius Q. f., Q. Portorius i Q. Valerius Anteros, vjerojatno su maloazijski domoroci koji nose romanizirana imena. I ostali pripadnici VII. legije, koji se imali imanja na području Ljubuškoga, bili su unovačeni u M. Aziji: Milijada, Pesinunt, Konana i Sevastopolj. Sedma legija vjerojatno je došla 6. – 9. po. Kr. u provinciju Dalmaciju, a 56. – 57. otišla je u Meziju. Spomenik Kvinta Valerija spada u monumentalne vojničke stele, slične onima u Tiluriju, Saloni i Aseriji, koje su u gornjem dijelu imale zabat i friz s vojničkim oružjem, u sredini natpis u edikuli, a u donjem dijelu prikaz vrata.*

U svibnju 2001. na lokalitetu Vuna, Hardomilje kod Ljubuškoga (k. č. 330, k. o. Hardomilje), na njivi Srećka Grbavca (Antina) izoran je rimski nadgrobni spomenik. U proljeće 2002. prenesen je u Arheološku zbirku Franjevačkoga samostana Humac, gdje se nalazi i danas u stalnom muzejskom postavu. Spomenik je visok 185cm, širok 63cm, debeo 23cm, s oštećenjem i prijelomom u donjem dijelu. Natpisno polje je 36 x 44cm, visina slova varira od 5,5cm u prvom retku do 2, 5cm u zadnjem retku. U gornjem dijelu stele, u profiliranu i udubljenu trokutnom zabatu, poput maskerona isklesana je reljefna predstava Gorgone. Kosa joj je bujna i kovrdžava i pada do sredine široka lica. Ispod glave protežu se dvije učvorene zmije. Na lijevom rubu zabata djelomično je očuvan akroterij u obliku palmete, dok je desni potpuno otučen. Vjerojatno se na vrhu zabata nalazio četvrtast ukras u obliku postamenta, koji se danas s mukom nazire. Ispod zabata nalazi se uokviren friz, koji se sastoji od 15 primjeraka

gusto nanizana oružja. U sredini je vojnički oklop, lijevo od njega zakrivljeni mač u koricama, dva prekrižena štita, bojni mač i tri pojedinačna štita. Vrlo slična predstava, s identičnim sadržajem i redosljedom, nalazi se s desne strane oklopa. Ispod friza isklesan je arhitrav s dvostrukom profilacijom, koji pridržavaju dva tordirana stupa s korintskim kapitelima i bazom koja se sastoji od torusa i dva trohila. Baze su smještene na okviru vrata. Između tordiranih stupova profilirano je polje s natpisom u rustičnoj kapitali (Sl. 1-2):

Q. VALERIVS		Q(uintus) VALERIVS
Q. F. QVI. DOM.		Q(uinti) F(ilius) QUI(rina) DOM(o)
ICON. VET. LEG.		ICON(io) VET(eranus) LEG(ionis)
VII. AN. LV. STIP.		VII AN(norum) LV STIP(endiorum)
XXVIII. H. S. E.	5	XXVIII H(ic) S(itus) E(st)
Q. PORTORIVS ET Q. VA-		Q(uintus) PORTORIVS ET Q(uintus) VA-
LERIVS ANTEROS POSVER		LERIVS ANTEROS POSUER(unt).

Donja dva natpisna retka znatno su manja i zbijenija, što upućuje na neukost klesara ili naknadno uklesavanje imena postavljača spomenika. Ispod natpisna polja i stupova nalaze se vrata, koja se sastoje od četiriju kasetona. U dvama gornjim, manjim kasetonima (18 x 22cm), reljefno su uklesane predstave kucala za vrata, obijesjenih o granu bora. U dvama donjim, većim kasetonima (18 x 26cm), nalaze se čaške s nasuprotno postavljenim bršljanovim raširenim viticama. Svi kasetoni unutar okvira imaju dvostruku profilaciju. Na dnu spomenika očuvao se usadni klin, djelomice oštećen.

Spomenik je pripadao Kvintu Valeriju, veteranu VII. legije, koji je bio upisan u izborni okrug Quirina, što govori da je imao rimsko građansko pravo. Prema dosadašnjim saznanjima vojnici, kojima je zavičaj bio Ikonij, bili su upisani u okrug Claudia, premda iz njih nije jasno je li u pitanju tribus ili pridjevak uz Ikonij.<sup>1</sup> U natpisu M. Munacija Placida iz Ikonija, veterana leg. I. Ad. p. f., (Brigetio, Pannonia inferior, RIU, 570) izborni okrug je Collina.<sup>2</sup> Kvinto Valerije nije imao kognomen, ali sudeći po dvočlanoj imenskoj formuli s filijacijom, vjerojatno mu je i otac dobio građansko pravo u doba vladanja cara Augusta. Godine njegove vojničke službe dosta su visoke, pa ako pretpostavimo da je unovačen u dobi od 18 godina, nakon otpusta živio je još desetak godina. U Solinu 1979. otkriven je spomenik vojnika VII. legije (domo Edessa), koji se također zvao Q. Valerius Q. f., čiji je nasljednik bio L. Valerius.<sup>3</sup> Gentilicij Valerius susreće se u pripadnika VII. legije u Ljubuškom:

<sup>1</sup> KUBITSCHEK 1972, 254.

<sup>2</sup> KUBITSCHEK 1972, 254.

<sup>3</sup> CAMBI 1991, 62.

C. Valerius C. f. Dento,<sup>4</sup> i u Tiluriju: L. Valerius L. f. (domo Philippis),<sup>5</sup> a u Ljubuškom još na trima natpisima: L. Valerius L. l. Castor i M. Valerius M. l. Priscus (CIL III, 12801), Valerius Maximinus (ILJug, 1927) i Valerius signifer (ILJug I, 105). U provinciji Dalmaciji vrlo je čestotan u ranocarskome dobu,<sup>6</sup> a u ostalim provincijama iznimno je raširen u Cisalpinskoj Galiji (461 potvrda) i Hispaniji (409 potvrda).<sup>7</sup> Q. Portorius, prvospomenuti podizatelj Valerijeve spomenika, ima gentilicij koji nije potvrđen u Dalmaciji, ali upravo iz Ikonija poznat nam je Publius Portorius Bassus (grčki natpis iz carskoga doba).<sup>8</sup> Zabilježen je i kognomen Portorius, ali kao literaran oblik.<sup>9</sup> Ne znamo što je u srodstvu s pokojnikom drugospomenuti podizatelj spomenika Q. Valerius Anteros. Kognomen Anteros poznat je u provinciji Dalmaciji (Klis, Naron, Halapić kod Glamoča), za koji se pretpostavlja da je čest u robova.<sup>10</sup> Na širem području nalazi se u galskim provincijama i u Hispaniji.<sup>11</sup> Po svoj prilici, Q. Valerius, Q. Valerius Anteros i Q. Portorius domoroci su maloazijskoga podrijetla, čija romanizirana imena vuku podrijetlo od rimskih trgovaca i kolonista iz Galacije, Likaonije i Pizidije.<sup>12</sup>

Dosad je bilo poznato deset nadgrobnih spomenika legionara VII. legije s područja Ljubuškoga (Hardomilje 4, Hrašljani 2, Humac 2, M. Vrata 1 i Veljaci 1), na kojima se spominje jedan vojnik i deset veterana: L. Domitius L. f. Aquila domo Myliada i C. Domitius L. f. Aquilinus (CIL III, 8487), L. Herennius L. f. Muliade (CIL III, 8488), M. Sosius M. f. Sebastopoli (CIL III, 8493), C. Valerius C. f. Dento (ILJug, 670), L. Oppius L. f. Signinus domo Conana (ILJug, 1916), M. Livius M. f. domo Aloro (ILJug, 1920), T. Varius T. f. domo Pessinunte (ILJug, 1921), C. Licinius C. f. domo Sinope (Škegro 1997, br. 3), [Aur?]elius Ma[—] domo R[—] (Škegro 1997, br. 1) i L. Marcilius C. f. domo Pe[ssinunte?] (Dodig 2003, u tisku). Najviše veterana potječe iz Milijade (3), zatim Pesinunta (2), Konane (1) i Sevastopolja (1), dok za trojicu ne znamo podrijetlo. Kvinto Valerije prvi je veteran podrijetlom iz Ikonija na području Ljubuškoga. Ikonij (Iconium, Iconion, Konion, Claudiconium, Conium, Toconion, danas Konya u Turskoj, 200 km južno od Ankare) znamenit je i prosperitetan grad na cesti iz Antiohije u Tarz (via

<sup>4</sup> BETZ 1938, br. 66; ILJug II, 670; MITCHELL 1976, 306; ATANACKOVIĆ-SALČIĆ 1981, 265-266; PAŠKVALIN 1985, 121-122; ŠKEGRO 1997, br. 2.

<sup>5</sup> CIL III, 2717; CUNTZ 1929, 75; MITCHELL 1976, 306.

<sup>6</sup> ALFÖLDY 1969, 131.

<sup>7</sup> OPEL IV, 143.

<sup>8</sup> SOLIN-SALOMIES 1994, 148; MITCHELL 1979, 420; McLEAN 2002, 33.

<sup>9</sup> KAJANTO 1982, 364.

<sup>10</sup> ALFÖLDY 1969, 151.

<sup>11</sup> OPEL I, 123.

<sup>12</sup> MITCHELL 1979, 421.

Sebaste).<sup>13</sup> U pretpovijesno doba bio je hetitski grad (Kuwanna), zatim frigijski (Kowania), a kasnije pod vlašću seleukidskih, pontskih i galaćanskih kraljeva. Za Rimljana prvo je bio unutar rimske provincije Galacije, zatim je nakon Dioklecijanovih reformi bio uključen u provinciju Pizidiju, a 372. postao je prijestolnica provincije Likaonije.<sup>14</sup> Postao je kolonijom u Augustovo doba 25. pr. Kr., za cara Klaudija nosio je počastan epitet Claudiconium, a 130. ponio je naziv Colonia Aelia Hadriana Augusta Iconiensium.<sup>15</sup>

Sedma legija ostavila je velik broj spomenika u provinciji Dalmaciji. O njezinu dolasku u Dalmaciju raspravljalo je više autora, ali s različitim rezultatima. Najraniji dolazak pretpostavlja O. Cuntz – 15. pr. Kr.,<sup>16</sup> a najkasniji K. Strobel – 15. po. Kr.<sup>17</sup> Najviše autora stavlja njezin dolazak oko 6. - 9. po. Kr.<sup>18</sup> Sličan problem predstavlja i odlazak VII. legije iz Dalmacije u Meziju, gdje mišljenja variraju, od najranijega 45. po. Kr.<sup>19</sup> do najkasnijega između 63. – 67. po. Kr.<sup>20</sup> Ipak, najviše je pisaca koji odlazak VII. legije, iz njezina tilurijskoga tabora u Viminacij, stavljaju u Neronovo doba oko 56. – 57.<sup>21</sup> Ako pretpostavimo da je Q. Valerius unovačen oko 11. pr. Kr., u dobi od 18 godina, te da je umro u 55. godini, tada mu je spomenik podignut 26. po. Kr.

Tipološki natpis Kvinta Valerija pripada monumentalnim vojničkim stelama, kakvih je na području Ljubuškoga, te u Tiluriju, Saloni i Aseriji, nađen priličan broj, o čemu je pisalo više autora.<sup>22</sup> Po materijalu i stilskim odlikama čini se da potječe iz radionice koja je bila aktivna blizu vojnoga tabora u Tiluriju (Gardun kod Trilja). Stariji istraživači smatrali su da takav tip spomenika, s prikazom vrata (porta Inferi), vuče podrijetlo iz M. Azije,<sup>23</sup> što su kasnije prihvatili J. Medini,<sup>24</sup> V. Paškvalin<sup>25</sup> i I. Bojanovski.<sup>26</sup> Ipak, predvladalo je

<sup>13</sup> SITWELL 1981, 197.

<sup>14</sup> JONES 1998, 128; MITCHELL 2001, 95; McLEAN 2002, 9.

<sup>15</sup> PWRE IX, 1914, 991.

<sup>16</sup> CUNTZ 1929, 75.

<sup>17</sup> STROBEL 2002, 52.

<sup>18</sup> RITTERLING 1924/1925, 1236; MITCHELL 1976, 304; LAPORTE 2000, 561; Wilkes 2000, 102; MANN 1983, 173; ZANINOVIĆ 1996, 287; CAMBI 1991, 66.

<sup>19</sup> NESSELHAUF 1941, 42.

<sup>20</sup> MIRKOVIĆ 1986, 36.

<sup>21</sup> RITTERLING 1924/1925, 1619; MANN 1983, 31; MITCHELL 2001, 138; WILKES 1969, 96.

<sup>22</sup> PATSCH 1910, 177-178; PAŠKVALIN 1983, 102-103; BOJANOVSKI, 1985, 71-77; CAMBI 1989, 46-49; CAMBI 1991, 64-68; CAMBI 2001, 93-97; DODIG 1985, 109-112.

<sup>23</sup> HOFFMANN 1905, 54-57; ALTMANN 1905, 13-21; SCHOBER 1923, 216-220; ABRAMIĆ 1924, 225-227; LICKENHELD 1927, 117.

<sup>24</sup> MEDINI 1984, 113-119.

<sup>25</sup> PAŠKVALIN 1983, 131-132.

<sup>26</sup> BOJANOVSKI 1985, 71-77.

mišljenje kako se radi o utjecajima nadgrobne arhitekture iz sjeverne i središnje Italije,<sup>27</sup> što je u više članaka iscrpno obradio N. Cambi.<sup>28</sup>

### *Kratice*

CIL	Corpus inscriptionum Latinarum, Consilio et auctoritate Accademiae Litterarum Regiae Borussicae editum, Berolini, Apud Georgium Reimerum, 1873-.
ILJug	Inscriptiones Latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMXL et MCMLX repertae et editae sunt, A. Et J. Šašel, Situla, 5, Narodni muzej, Ljubljana, 1963; idem, Situla 19, (an. MCMLX – MCMLXX), 1978, idem, Situla 25, (an. MCMII – MCMXI), 1986.
OPEL	Onomasticon Provinciarum Europae Latinarum, I-IV composuit et correxit, B. Lőrincz, Forschungsgesellschaft Wiener Stadtarchäologie, Wien, 1994 - 2002.
PWRE	Pauly's Real-Encyclopädie der classischen Altertumwissenschaft, Metzler Verlag, Stuttgart, 1893-.
RIU	Die römischen Inschriften Ungarns, Akademie der Wissenschaften, Budapest, 1972-.

<sup>27</sup> CHIESA 1953-1954, 74; RIGHINI 1965, 395; VERZAR BASS 1985, 198-199; CHRISTOL, DREW-BEAR, 1998, 326.

<sup>28</sup> CAMBI 1987, 263-265; CAMBI 1989, 46-49; CAMBI 1991, 64-66; CAMBI 1993, 31-34; CAMBI 1994, 166-170; CAMBI 2001, 93-97; CAMBI 2002, 150.

## LITERATURA

## ABRAMIĆ 1924

M. Abramić, *Militaria Burnensia*, Bulićev zbornik, Split-Zagreb, 225-227.

## ALFÖLDY 1969

G. Alföldy, *Die Personennamen in der römischen Provinz Dalmatia*, Carl Winter Universitätsverlag, Heidelberg, 131, 151.

## ALTMANN 1975

*Die Römischen Grabaltäre der Kaiserzeit*, Arno Press, New York, 13-21.

ATANACKOVIĆ-SALČIĆ 1981 V. Atanacković-Salčić, *Kameni spomenici u arheološkoj zbirci na Humcu, Naše starine XIV-XV*, Sarajevo, 265-266.

## BETZ 1938

A. Betz, *Untersuchungen zur Militärgeschichte der römischen Provinz Dalmatien*, Rudolf M. Rohrer, Wien, 65-67.

## BOJANOVSKI 1985

I. Bojanovski, *Epigrafski i topografski nalazi sa područja antičke Bigeste (pagus Scunasticus), 100 godina Muzeja na Humcu, SO-e Ljubuški*, 71-77.

## CAMBI 1987

N. Cambi, *Salona und seine Nekropolen*, Bayerische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-Historische Klasse, *Abhandlungen, Neue Folge, Heft 96*, *Römische Gräberstraßen-Selbstdarstellung – Status – Standard*, Kolloquium in München, 263-265.

## CAMBI 1989

N. Cambi, *Narona u odnosu prema bosansko-hercegovačkom zaleđu u ranijoj antici*, *Međunarodni simpozijum: Bosna i Hercegovina u tokovima istorijskih i kulturnih kretanja u jugoistočnoj Evropi*, Zemaljski muzej BiH, Sarajevo, 46-49.

## CAMBI 1991

N. Cambi, *Two Soldiers' Stelai from Salona*, *Römisches Österreich, Jahreshefte der Österreichischen Gesellschaft für Archäologie*, 17/18, (1989-1990), Wien, 64-68.

## CAMBI 1993

N. Cambi, *Rimski nadgrobni spomenici iz Aserije*, *Radovi Filozofskoga fakulteta u Zadru*, 31, *Razdio povijesnih znanosti*, 18, (1991-1992), Zadar, 31-34.

## CAMBI 1994

N. Cambi, *Stele iz kasnoantičke grobnice u Dugopolju*, *Vjesnik za historiju i arheologiju dalmatinsku*, 86, Split, 166-170.

## CAMBI 2001

*Dugopolje u antici*, *Dugopolje. Zbornik radova općine Dugopolje*, sv. 1, Zagreb-Dugopolje, 93-97.

## CAMBI 2002

N. Cambi, *Antika. Povijest umjetnosti u Hrvatskoj*, k. 2, Naklada Ljevak, Zagreb, 150.

CHIESA 1953-1954 G. Sena Chiesa, *Tipologia e stile delle stele funerarie aquileiesi*, *Aquileia Nostra*, 1953-1954, 74.

## CHRISTOL, DREW-BEAR 1998

M. Christol, T. Drew-Bear, *Vétérans et soldats légionnaires à Antioche*, *Epigraphia Romana in area adriatica*, Università degli studi di Macerata, Facoltà di lettere e filosofia, Macerata, 326.

## CUNTZ 1929

O. Cuntz, *Legionare des Antonius und Augustus aus dem Orient*, *Jahreshefte des Arch. Institutes in Wien*, Band XXV, Wien, 75.

## DODIG 1985

R. Dodig, *De Lubussa disputationes archaeologicae et epigraphicae*, 100 godina Muzeja na Humcu, SO-e Ljubuški, 109-112.

## DODIG 2003

R. Dodig, *Epigrafički spomenici iz Naronitanskoga konventa*, HAD, Zagreb-Metković (u tisku).

## HOFMANN 1995

H. Hofmann, *Römische Militärgrabsteine der Donauländer*, *Sonderschriften des Österreichischen Archäologischen Institutes in Wien*, Band 5, 54-57.

## JONES 1998

A. H. M. Jones, *Cities of the Eastern Roman Provinces*, Clarendon, Oxford, 128.

## KAJANTO 1982

I. Kajanto, *The Latin cognomina*, G. Bretschneider, Roma, 364.

KUBITSCHKEK 1972 W. Kubitschek, *Imperium Romanum tributim discriptum*, L'Erma di Bretschneider, Roma, 254.

LAPORTE 2000 J. P. Laporte, *La legio VIIa et la déduction des colonies augustéennes de Césarienne*, *Les legions de Rome sous le Haut-Empire*, De Boccard, Lyon, 561.

## LINCKENHELD 1927

E. Linckenheld, *Les Stèles funéraires en forme de maison*, Soc. d'édition, Paris, 117.

## MANN 1983

J. C. Mann, *Legionary Recruitment and Veteran Settlement in the Principate*, University of London, The Institute of Archaeology, Occasional Publications No. 7, London, 31, 173.

## McLEAN 2002

B. H. McLean, Greek and Latin Inscriptions in the Konya Archaeological Museum, BIAA, London, 9, 33.

## MEDINI 1984

J. Medini, Spomenici s Atisovim likom na području Sinjske krajine, Cetinska krajina od prethistorije do dolaska Turaka, HAD, sv. 8, Split, 113-119.

## MIRKOVIĆ 1986

Inscriptions de la Mésie Supérieure, vol. II, Viminacium et Margum, Filoz. fakultet, Beograd, 36.

## MITCHELL 1976

S. Mitchell, Legio VII and the Garrison of Augustan Galatia, The Classical Quarterly, XXVI, Oxford, 304-306.

## MITCHELL 1979

S. Mitchell, Iconium and Ninica. Two double Communities in Roman Asia Minor, Historia, 28, Tübingen, 420-421.

## MITCHELL 2001

S. Mitchell, Anatolia. Land, Man and Goods in Asia Minor, I, Clarendon, Oxford, 95, 138.

## NESSELHAUF 1941

H. Nesselhauf, Die Legionen Moesiens unter Claudius und Nero, Dissertationes Pannonicae, ser. 2. 10-11. Budapest, 42.

## PATSCHE 1910

K. Patsch, Prilozi našoj rimskoj povjesti, Gl. Zemaljskog muzeja XXI, Sarajevo, 177-178.

## PAŠKVALIN 1983

V. Paškvalin, Sepulkralni spomenici rimskoga doba s područja Bosne i Hercegovine, disertacija, Filozofski fakultet, Zagreb, 102-103, 131-132.

## PAŠKVALIN 1985

V. Paškvalin, Stele arhitektonske kompozicije u formi edikule iz Muzeja na Humcu kod Ljubuškoga, SO-e Ljubuški, 121-122.

## RIGHINI 1965

V. Righini, Forma e struttura delle porte romane: Gli esemplari di Sarsina, Studi Romagnoli, XVI, Faenza, 395.

## RITTERLING 1924/1925

E. Ritterling, Legio, PWRE XII, 1236, 1619.

## SCHOBER 1923

A. Schober, Die römischen Grabsteine von Noricum und Pannonien, Österr. Verlagsgesellschaft, Wien, 216-220.



## SITWELL 1981

N. H. H. Sitwell, *Roman Roads of Europe*, Casell, London, 197.

## SOLIN, SALOMIES 1994

H. Solin, O. Salomies, *Repertorium nominum gentilium et cognominum Latinorum*, Olms – Weidmann, Hildesheim-Zürich-New York, 148.

## STROBEL 2002

K. Strobel, *Die Legionen des Augustus. Problem der römischen Heeresgeschichte nach dem Ende de Bürgerkrieges: Die Truppengeschichte Galatiens und Moesiens bis in Tiberische Zeit und das Problem der Legiones Quintae, Limes XVIII, Proceedings of the XVIIIth International Congress of Roman Frontier Studies, Amman, September 2000, BAR 1084, London, 52.*

## ŠKEGRO 1997

A. Škegro, *Inscriptiones Latinae et Graecae Bosniae et Hercegovinae, Opuscula Archaeologica, 21, Zagreb, 86-89.*

## VERZAR BASS 1985

M. Verzar Bass, *Rapporti tra l'alto Adriatico e la Dalmazia a proposito di alcuni tipi di monumenti funerari, Aquileia, la Dalmazia e l'Ilirico, Antichità altoadriatiche, XXVI, Udine, 198-199.*

## WILKES 1969

J. J. Wilkes, *Dalmatia*, Routledge & Kegan Paul, London, 96.

## WILKES 2000

J. J. Wilkes, *Roman Legions and their Fortresses in the Danube lands. Roman Fortress and their Legions*, ed. R. J. Brewer, The Society of Antiquaries of London, London, 102.

## ZANINOVIĆ 1996

M. Zaninović, *Vojni značaj Tilurija u antici, Od Helena do Hrvata, Šk. knjiga, Zagreb, 287.*

## MONUMENTUM QUINTI VALERI E HARDOMILJE APUD LJUBUŠKI

## (S u m m a r i u m )

In vico Hardomilje prope civitatem Ljubuški a. 2001. titulus sepulcralis e lapide calcario inveniebatur (185 x 63 x 23 cm). Sub titulo porta sepulcralis repraesentata est, supra titulum arma, in fastigio caput Medusae. In monasterio O. F. M. Humac cons.

Q(uintus) VALERIUS

Q(uinti) F(ilius) QUI(rina) DOM(o)

ICON(io) VET(eranus) LEG(ionis)

VII AN(norum) LV STIP(endiorum)

XXVIII H(ic) S(itus) E(st)

5

Q(uintus) PORTORIUS ET Q(uintus) VALERIUS ANTEROS POSUER(unt).

In regione Ljubuški 11 momnumenti VII. legionis reperti sunt. Hi veterani in Asia Minore: Myliade, Pessinunte, Conana, Sebastopoli, Iconio scripti sunt. Monumentum Q. Valeri aliis monumentis sepulcorum militaribus e Salona, Tilurio, Asseria, simile est. Titulus circa annum 26. post Chr. n. attribuendus est.



Sl. 1.-2. Spomenik Kvinta Valerija iz Hardomilja kod Ljubuškoga  
 Fig. 1.-2. Monumentum Quinti Valeri e Hardomilje apud Ljubuški